

Horizont 2020 nabízí inovace i finance

Horizont 2020 je největší evropský rámcový program na podporu vědy, výzkumu a inovací. Účast České republiky v tomto programu je určitě žádoucí. Kromě přínosu pro rozvoj vědeckých aktivit a činností v jednotlivých institucích je zde i přínos finanční. Schopnost naučit se ve vědě a inovacích využívat evropské zdroje totiž představuje výraznou konkurenční výhodu. Program se věnuje také oblasti energetické účinnosti.

V souladu s legislativními návrhy Evropské komise z listopadu 2016 Čistá energie pro všechny Evropany byly v průběhu roku 2018 aktualizovány směrnice o energetické náročnosti budov, energii z obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti. Problematika energetické účinnosti je v rámcovém programu Horizont 2020 (H2020), který probíhá v letech 2014–2020, obsahem jedné z jeho společenských výzev – konkrétně třetí výzvy SC3 – Secure, clean and efficient energy (SC3 Energie). Tato společenská výzva vychází z požadavků energetické unie, jedné z priorit EU, jejímž cílem je zajistit bezpečnou a dostupnou energii, která je zároveň šetrná k životnímu prostředí.

Pracovní programy

SC3 Energie je realizována prostřednictvím tzv. pracovních programů obsahujících informace o možnostech financování projektů, které se dotýkají oblasti nejaderné energetiky.

V průběhu programu H2020 byly vydány celkem tři pracovní programy – dva dvouleté a závěrečný tříletý, který byl zveřejněn na konci roku 2017. V prvních dvou pracovních programech byla problematika energetického výzkumu rozdělena na dvě hlavní oblasti: energetická účinnost (EE – Energy Efficiency) a nízkouhlíková energie (LCE – Low Carbon Energy), doplněně o témata tzv. chytrých měst a obcí (SCC – Smart Cities and Communities).

Prostřednictvím výzev z let 2014 až 2017 bylo z rozpočtu programu H2020 podpořeno v oblasti energetické účinnosti (EE) celkem 203 projektů, na jejichž řešení výzkumné týmy ze 43

zemí požadují částku ve výši 410 milionů eur. Převážná část této finanční podpory (96 %) přirozeně směřuje do států EU. Výzkumné instituce a vědecké týmy z ČR figurují ve 30 úspěšných projektech programu H2020 zaměřených na energetickou účinnost a celkovou finanční podporu, kterou si čeští spoluřešitelé projektů nárokují, činí 5,4 mil. eur.

Závěrečný pracovní program na období 2018–2020 je oproti předešlým programům členěn podrobněji. Přibýly další výzkumné oblasti jako chytrá a čistá energie pro spotřebitele, chytrý energetický systém (v jehož středu jsou spotřebitelé), minimalizace emisí CO₂ z elektráren na fosilní paliva a průmyslu s intenzivními emisemi CO₂, společné akce ve výzkumu a průřezová témata, kam patří např. zapojení společenských věd.

Energetické účinnosti se věnuje 18 témat, která jsou rozdělena do čtyř základních oblastí, a to zlepšování energetické účinnosti a využívání chytrých řešení v budovách, energeticky účinný průmysl a služby, energetická účinnost je investice a podpora inovacím vycházejících z politik.

Pracovní program je průběžně aktualizován a v současné době se připravuje obsah témat na rok 2020. U jednotlivých témat je uvedena specifická oblast a její výzvy, obecné cíle, rozsah řešené problematiky, očekávané dopady, předpokládaný požadovaný finanční příspěvek Evropské komise a typ akce (tedy druh projektu, např. výzkumná a inovační akce, inovační akce nebo koordinační a podpůrná akce). Dále je v podmínkách výzvy uvedeno datum zpřístupnění elektronických formulářů (tzv. otevření výzvy) a uzávěrka výzvy, tedy datum, ke kterému je třeba předložit návrh řešení.

Schopnost využívat v inovacích evropské zdroje představuje konkurenční výhodu

Foto archiv/Pharem

Řešení a hodnocení

Většina projektů programu H2020 je zpravidla řešena velkými mezinárodními konsorciemi, která jsou tvořena účastníky z vysokých škol, výzkumných institucí, průmyslu a dalších institucí z mnoha zemí (výjimkou je např. nástroj pro malé a střední podniky), jejichž výčet není omezen pouze na země EU a evropské země. Podle pravidel účasti v programu H2020 a v této společenské výzvě je však nutné, aby bylo výzkumné konsorcium složeno minimálně ze tří vzájemně nezávislých účastníků ze tří různých zemí Evropské unie, případně ze zemí asociovaných k programu Horizont 2020.

Projekty programu H2020 jsou hodnoceny podle tří základních kritérií, a to vynikající vědecké hodnoty, dopadu a implementace. Hodnocení provádějí minimálně tři hodnotitelé, kteří nesmějí být ve střetu zájmů. Jsou vybíráni z databáze hodnotitelů a průběžně obměňováni. Je zřejmé, že výzvy a témata k podávání návrhů projektů poskytují i v závěrečném období programu Horizont 2020 širokou škálu možností pro zapoje-

Program podporuje začínající vědce prostřednictvím startovacích grantů

Foto archiv/Positivní zprávy

ní výzkumníků z České republiky do špičkového mezinárodního výzkumu v oblasti energetiky a energetické účinnosti, ať už v roli účastníků nebo hodnotitelů návrhů projektů.

Z jedné z analýz Technologického centra AV ČR vyplývá, že finanční podpora z rozpočtu Horizont 2020 na řešení projektů z oblasti energetiky, kterou získaly české týmy do konce roku 2017, odpovídá asi 25 % ročních národních výdajů na nejaderný energetický výzkum v České republice.

Veronika Korittová,
Daniel Frank,
Technologické centrum AV ČR